

ĐÁP ÁN THAM KHẢO KỲ THI TUYỂN SINH LỚP 10 THPT
NĂM HỌC 2026 – 2027
SỞ HÀ TĨNH

Môn thi: Ngữ văn

(Đáp án được biên soạn bởi thầy/ cô Trung tâm Văn Solar Edu)

PHẦN I. ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)

Câu 1:

Ngôi kể trong văn bản: Ngôi thứ nhất (nhân vật xưng “tôi” – “cháu”, tức là nhân vật Hà).

Câu 2:

Lời dẫn trực tiếp trong đoạn văn là: “Cháu thử mở ra xem”.

Câu 3:

Nhận xét về tâm trạng của nhân vật Hà sau khi được chú Hảo tặng “tòa lâu đài”:

- + Ban đầu là sự ngạc nhiên, bất ngờ: “mở to mắt”.
- + Sau đó chuyển thành niềm vui sướng tột độ, xúc động mãnh liệt: “không giấu được nỗi sung sướng”, “ôm chầm lấy chú”, “nghe ngào”.
- + Kèm theo đó là sự thấu hiểu, trân trọng sâu sắc tình cảm, sự tinh tế của người chú khi nhận ra “tòa lâu đài” chính là kho báu tri thức, là hiện thân của ánh sáng mà bản thân đang khao khát khám phá.

Câu 4:

Ý nghĩa về “ánh sáng” mà Hà khám phá được ở phần kết truyện:

- + “Ánh sáng không nhìn thấy” mang ý nghĩa ẩn dụ. Đó không phải là ánh sáng vật lý thông thường của tự nhiên mà là ánh sáng của vẻ đẹp tâm hồn: ánh sáng của tình yêu thương, sự thấu hiểu, lòng bao dung, niềm tin và hy vọng.
- + “Chú Hảo của tôi là người có nhiều ánh sáng”: Chú Hảo tuy là một thương binh hỏng hai mắt (mất đi ánh sáng vật lý, sống trong bóng tối) nhưng tâm hồn chú lại vô cùng tươi sáng. Chú luôn quan tâm, thấu hiểu, nâng niu và thấp sáng ước mơ cho cháu gái. Ánh sáng từ tâm hồn chú đã truyền hơi ấm, động lực và soi rọi tâm hồn Hà.

Câu 5:

Học sinh có thể rút ra một trong các thông điệp sau và lý giải hợp lý (Gợi ý):

- Thông điệp:

- + Thông điệp về tình yêu thương gia đình: Sự quan tâm, thấu hiểu và sẻ chia giữa các thành viên trong gia đình (như cách chú Hảo âm thầm dọn dẹp, ghi nhật ký, làm quà tặng cháu) là điểm tựa vững chắc giúp mỗi người vượt qua nỗi buồn và nuôi dưỡng ước mơ.
- + Thông điệp về thái độ sống lạc quan, vượt lên nghịch cảnh: Dù mang khiếm khuyết về thể chất (mù lòa), chúng ta vẫn có thể sống một cuộc đời ý nghĩa, tỏa sáng bằng vẻ đẹp tâm hồn và mang lại niềm vui cho người khác như nhân vật chú Hảo.
- + Thông điệp về việc trân trọng ước mơ: Mỗi ước mơ, dù là nhỏ bé hay xa vời, đều đáng được trân trọng và nuôi dưỡng. Cần có những hành động thiết thực để biến ước mơ thành hiện thực (“mơ ước mà không có cơ sở thì chỉ là mơ mộng hão”).

(Lý giải: Học sinh dựa vào nội dung văn bản, hành động của các nhân vật để làm rõ thông điệp mình chọn).

- Bài học liên hệ

PHẦN II. VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1 (2,0 điểm)

Gợi ý dàn ý:

*** Mở đoạn:**

- Giới thiệu ngắn gọn tác giả, tác phẩm
- Nêu vấn đề nghị luận: Tình yêu thương sâu sắc, tinh tế của nhân vật chú Hảo dành cho người cháu gái tên Hà.

*** Thân đoạn:** Phân tích các biểu hiện tình yêu thương của chú Hảo:

- Sự quan tâm, bao dung trong cuộc sống hàng ngày:

- + Chú luôn đề ý đến tâm trạng của cháu (hỏi han khi cháu mơ mộng, đến bên cạnh khi cháu buồn bã vô cớ).
- + Dù Hà có thái độ gắt gỏng, chú vẫn không tự ái mà nhẹ nhàng khuyên bảo.
- + Chú âm thầm thu dọn góc học tập bừa bãi của cháu mà không bao giờ ca thán.
- Sự thấu hiểu và trân trọng ước mơ của cháu:
- + Chú không coi thường những giấc mơ của Hà.
- + Qua những lần dọn dẹp, chú đoán được ý nghĩ của cháu.
- + Chú viết nhật ký, coi giấc mơ của cháu là niềm vui, là sự tiếp nối những ước mơ dang dở của thế hệ đi trước (chú và người đồng đội tên M.).
- Hành động trao gửi yêu thương thiết thực:
- + Tự tay làm một “tòa lâu đài” (thư viện cổ) vô cùng tinh xảo bằng bẹ ngô để tặng cháu.
- + Món quà không chỉ thể hiện sự khéo léo mà còn chứa đựng sự thấu hiểu sâu sắc khao khát tri thức của Hà.
- Ý nghĩa:
- + Tình yêu thương của chú Hảo không ồn ào mà lặng lẽ, tinh tế.
- + Dù đôi mắt mù lòa, tâm hồn chú lại tràn ngập “ánh sáng” của sự tử tế, trở thành điểm tựa tinh thần, thắp sáng ước mơ và nhận thức cho cháu gái.

*** Kết đoạn:**

- Khẳng định lại vẻ đẹp tâm hồn của chú Hảo.
- Tình yêu thương ấy để lại bài học xúc động về tình cảm gia đình và cách chúng ta đối xử, nâng đỡ những người xung quanh.

Câu 2 (4,0 điểm)*Gợi ý dàn ý:***a. Mở bài:**

- Dẫn dắt vấn đề: Lòng tốt là giá trị cốt lõi làm nên vẻ đẹp của con người và xã hội, là “khởi nguồn cho hạnh phúc và niềm vui vĩnh cửu”.
- Nêu vấn đề nghị luận (trả lời trực tiếp câu hỏi của đề): Vậy chúng ta cần làm gì để trao gửi lòng tốt trong cuộc sống?

b. Thân bài:*** Giải thích ngắn gọn:**

- “Lòng tốt” là tình yêu thương, sự tử tế, lòng vị tha, sẵn sàng giúp đỡ, sẻ chia với những người xung quanh.
- “Trao gửi lòng tốt” là biến những suy nghĩ tốt đẹp thành hành động thực tế để lan tỏa giá trị tích cực.

*** Ý nghĩa của việc trao gửi lòng tốt:**

- Đối với người nhận: Giúp họ vượt qua khó khăn, có thêm niềm tin vào cuộc sống.
- Đối với người cho: Cảm thấy thanh thản, hạnh phúc, tìm thấy ý nghĩa cuộc đời (như đề bài đã nêu: “khởi nguồn cho hạnh phúc và niềm vui vĩnh cửu”).
- Đối với xã hội: Tạo ra một cộng đồng gắn kết, nhân ái, văn minh và tốt đẹp hơn.

*** Thực trạng, nguyên nhân, ảnh hưởng:**

- Thực trạng: Trong cuộc sống hiện nay, bên cạnh những hành động tử tế vẫn còn không ít người thờ ơ, vô cảm, thiếu sự quan tâm và sẵn sàng giúp đỡ người khác hoặc giúp đỡ người khác mà không xuất phát từ tấm lòng sự chân thành.
- Nguyên nhân: Thực trạng ấy bắt nguồn từ lối sống ích kỷ, sự chạy theo nhịp sống vội vàng và ảnh hưởng của lối suy nghĩ chỉ đề cao lợi ích cá nhân.
- Ảnh hưởng: Sự thiếu vắng lòng tốt khiến con người trở nên xa cách, xã hội giảm đi sự gắn kết, đồng thời làm phai nhạt những giá trị nhân văn tốt đẹp.

*** Giải pháp: Cần làm gì để trao gửi lòng tốt? (Trọng tâm)**

- Trước hết, mỗi cá nhân cần nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của việc trao gửi lòng tốt:
- + Mỗi người cần chủ động nuôi dưỡng sự yêu thương, đồng cảm, vị tha và ý thức sẻ chia trong cuộc sống.

+ Hiểu rằng lòng tốt không chỉ giúp người khác vượt qua khó khăn mà còn mang lại niềm vui, ý nghĩa cho chính bản thân và góp phần xây dựng một xã hội nhân ái, văn minh.

- Đồng thời, mỗi cá nhân cần biến nhận thức thành những hành động cụ thể, thiết thực:

+ Bắt đầu từ những hành động nhỏ bé, bình dị nhất bởi lòng tốt không nhất thiết phải là những điều lớn lao. Đó có thể là một nụ cười thân thiện, một lời hỏi thăm chân thành, nhường ghế cho người già trên xe buýt, biết lắng nghe, đồng cảm với nỗi buồn của người khác. Đó có thể là một nụ cười thân thiện, một lời hỏi thăm chân thành, nhường ghế cho người già trên xe buýt, biết lắng nghe, đồng cảm với nỗi buồn của người khác. Tùy vào hoàn cảnh và khả năng, mỗi người có thể trao gửi sự giúp đỡ về vật chất hoặc tinh thần. Khi giúp đỡ người khác, cần giữ thái độ chân thành, khiêm tốn, tôn trọng lòng tự trọng của người nhận, không ban phát trịch thượng, không vụ lợi hay mong cầu sự đền đáp.

+ Nhờ đó mà cuộc sống trở nên tốt đẹp hơn, mối quan hệ giữa mọi người thêm phần khăng khít, gắn bó, từ những người xa lạ cũng có thể trở thành những người bạn, những người đồng hành biết quan tâm và sẻ chia với nhau.

- Cuối cùng, gia đình và xã hội cần chung tay tạo dựng môi trường để nuôi dưỡng, lan tỏa lòng tốt:

+ Gia đình cần giáo dục con trẻ biết yêu thương, sẻ chia và quan tâm đến những người xung quanh. Nhà trường, xã hội tổ chức các hoạt động tình nguyện, các dự án cộng đồng, đồng thời tôn vinh, lan truyền những tấm gương người tốt, việc tốt. Hoặc các tổ chức, cá nhân có thể sử dụng mạng xã hội một cách tích cực để nhân lên những câu chuyện đẹp và lan tỏa sự tử tế trong cộng đồng.

+ Chính những hành động đó sẽ góp phần lan tỏa giá trị tốt đẹp của lòng tốt nhưng làn gió đưa hương thơm bay xa.

* Phản đề (Bàn luận mở rộng):

+ Có ý kiến cho rằng: “Chỉ cần sống tốt cho bản thân, không cần quan tâm đến người khác”. Tuy nhiên, đó là quan điểm phiến diện bởi con người luôn sống trong các mối quan hệ với cộng đồng. Vì vậy, sống tốt cho bản thân cần đi đôi với việc biết yêu thương, sẻ chia và trao gửi lòng tốt đến mọi người; sống có trách nhiệm với bản thân, gia đình, xã hội...

+ Bài học liên hệ bản thân: Là học sinh cần làm gì để trao gửi lòng tốt?

c. Kết bài:

- Khẳng định lại tầm quan trọng của việc thực hành và trao gửi lòng tốt.

- Liên hệ bản thân: Bản thân em đã và sẽ làm gì để nuôi dưỡng hạt mầm của lòng tốt mỗi ngày? (Ví dụ: Yêu thương gia đình, giúp đỡ bạn bè, sống chan hòa...).